เสี้ยวหนึ่งของชีวิตปฏิบัติธรรม

จิตปุญฺโญ ภิกฺขุ
(พระภิกษุพลเอกบุญเสริม อายุวัฒน์)
วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

เสี้ยวหนึ่งของชีวิตปฏิบัติธรรม

อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ

พลเอกบุญเสริม อายุวัฒน์

๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

จิตปุญโญ ภิกขุ

(พระภิกษุพลเอกบุญเสริม อายุวัฒน์)

วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก องค์อุปัชฌายะ

พระองค์ทรงเป็นมิ่งมงคลของอาตมา โปรดประทานเมตตาตั้งฉายาให้อาตมาว่า **“ฐิตปุญฺโญ ภิกฺขุ”** (พระภิกษุผู้มีบุญตั้งอยู่ดีแล้ว)

ทั้งทรงเป็นพระอาจารย์พระองค์แรกที่สั่งสอนถึงเรื่อง **“ความพอ”** ว่าควรทำให้เกิดขึ้นและฝังลึกอยู่ในดวงจิต ทำให้อาตมารู้จักกับคำว่าพอ พอทั้งสุข พอทั้งทุกข์ พอทั้งไม่สุข พอทั้งไม่ทุกข์ พอแล้ว...... **(พระโอวาท ใน แสงส่องใจ)**

หลวงปู่หลุย จันทะสาโร

ท่านอาจารย์ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาองค์แรกที่สอนด้านธรรมปฏิบัติให้แก่อาตมา

อย่าใช้! อย่าใช้! คุณพล ถึงจะมีปืนผาหน้าไม้ก็เอาชนะมันอย่างเด็ดขาดไม่ได้ดอก ใช้อะไรละสู้มัน ภาวนา **"พุท – โธ"** ซี คุณพล สู้กับมัน อะไร อะไร มาแบบไหน ก็ภาวนา **"พุท – โธ"** เข้าไว้ สิ่งเลวร้ายหมายปองมันจะแพ้ภัยต่อ **"พุท – โธ"** ไปเอง.

(ความตอนหนึ่งของบทสนทนาธรรมระหว่างอาจารย์กับศิษย์ในระยะปฏิบัติธรรมเริ่มแรก โปรดดูความละเอียดใน "เรื่องของศิษย์คนหล้า")

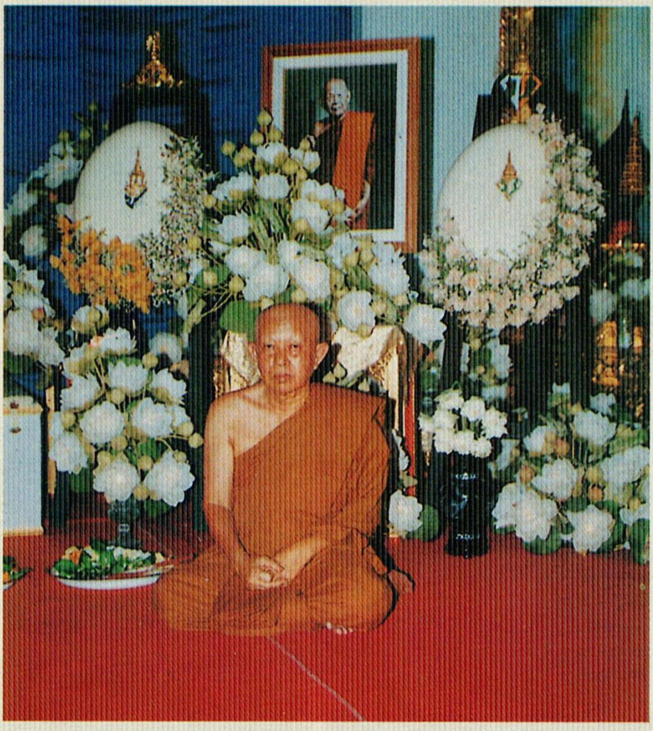

จีตปุญฺโญ ภิกฺขุ

"อคฺคํ มนุสฺเสสุ เราเกิดมาในโลกงามแล้ว เลิศแล้ว ธรรมวินัยก็เลิศแล้วนะ..... ขอให้ตั้งอกตั้งใจ เราก็อายุสูงแล้ว อายุสูงในที่นี่คล้ายๆ กับไม้ริมฝั่ง ไม่เที่ยงนะ ล้มตึงนะ..... การตายของเราไม่รู้จักว่า ตายวันไหนนะ ตายด้วยโรคอันใดนะ ป่าช้าอยู่ที่ไหนนะ **นักปราชญ์นะ เขาไม่ไว้ใจในชีวิตนะ รีบเร่งขวนขวายนะ** ทานไม่มีรีบเร่ง ศีลไม่มีรีบเร่ง.... เอาไปได้แต่บุญ แต่บาปอย่างเดียวนะ"

"**สละชีวิตอุทิศไว้ในศาสนา เป็นปรมัตถบารมี** มีธรรมอย่างอุกฤษฏ์ ควรแก่มรรคผลนิพพาน....." (โอวาทหลวงปู่หลุย ใน "จันทสาโรนุสรณ์")

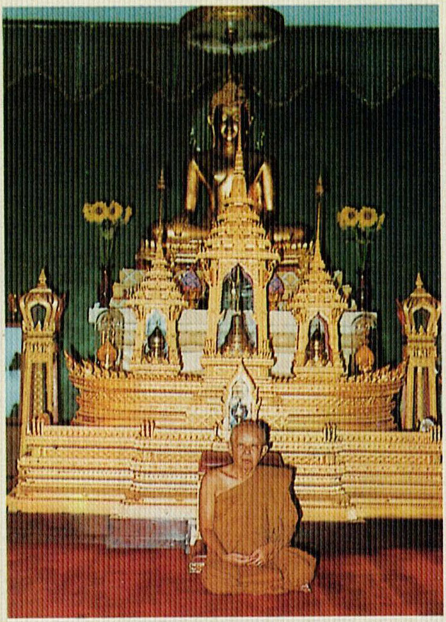

บุษบก บูรพาจารย์
ที่วัดป่าสาลวัน นครราชสีมา

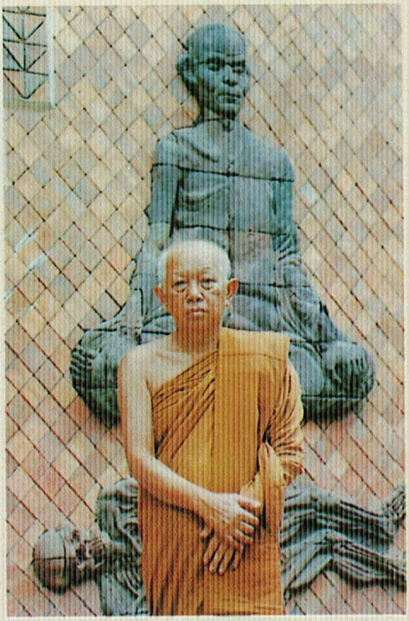

หน้ากุฏิที่พัก (ตึก ๕ แสน)

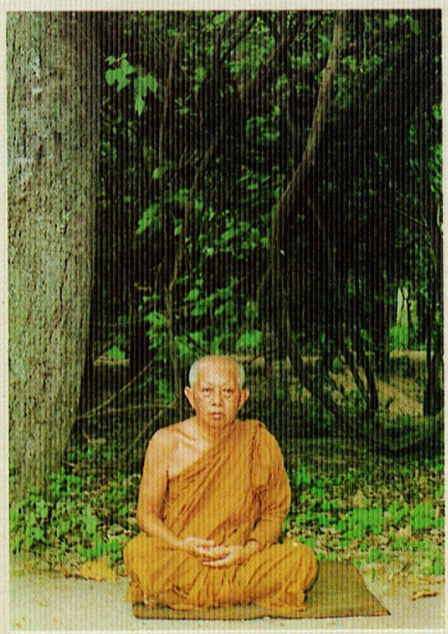

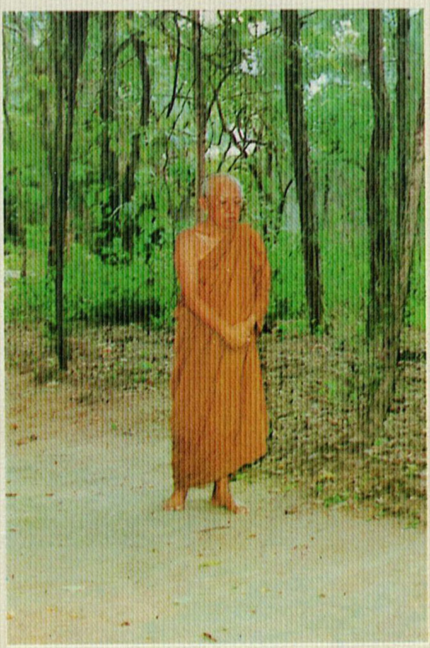

ปฏิปทาประจำวัน

พระภาวนาพิศาลเถระ

(พุธ ฐานิโย)

วัดป่าสาลวัน จังหวัดนครราชสีมา

ท่านอาจารย์ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาสุดพรรณนา รู้ซึ้งถึงดวงจิตและความประสงค์โดยมิต้องกล่าววาจา ชนิดที่ว่า **"ไม่รู้"** ก็รู้ **"รู้แล้ว"** ก็รู้ อาตมาได้มอบกายถวายชีวิตเป็นศิษย์ตั้งแต่นานปีแล้ว ต่อจากหลวงปู่หลุย

"ขณะทำงาน กำหนดทำสติรู้อยู่กับงาน เวลาคิดทำสติรู้อยู่กับการคิด โดยถือการทำงาน การคิดเป็นอารมณ์ของจิต โดยธรรมชาติของจิตถ้ามีสิ่งรู้ สติมีสิ่งระลึก จิตย่อมสงบ มีปีติ สุข เอกัคคตาได้ในโอกาสใดโอกาสหนึ่งจนได้ ถ้าผู้ปฏิบัติตั้งใจทำจริง"

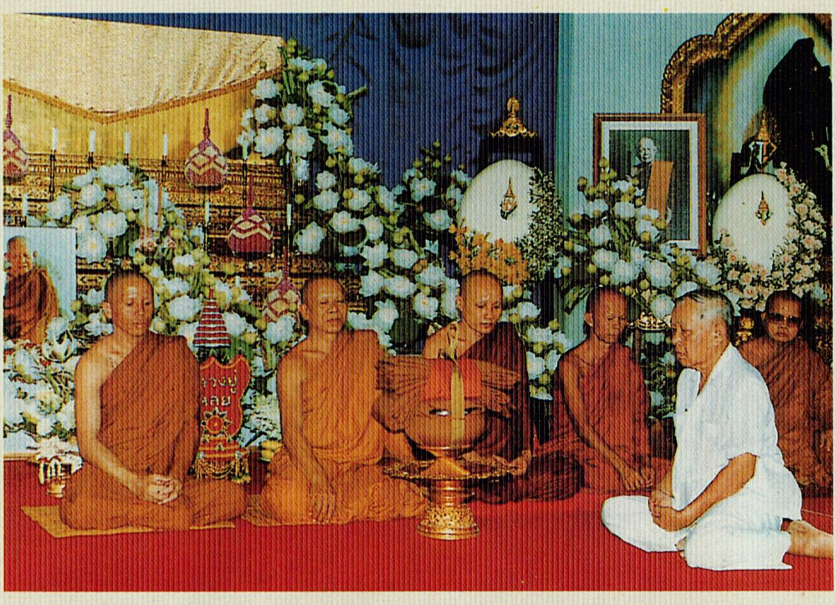

ความเดิม เมื่อวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๒ อาตมาและญาติได้ไปกราบถวายอาหารบิณฑบาตหลวงปู่ที่หัวหิน เสร็จกิจการฉันแล้ว ได้กราบนมัสการขอเมตตาหลวงปู่ว่า ถ้าหากอาตมาถึงวาระจะบวชได้เมื่อใด ขอให้หลวงปู่บวชให้ด้วย ท่านตอบทันทีว่า คุณพลบวชได้นานแล้ว ถ้าพร้อมแล้วจะจัดหาผ้าไตรจีวรให้เป็นที่เรียบร้อย--จนวันนั้นถึงวันจากไปของหลวงปู่ คือวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๒ ซึ่งเป็นการจากไปอย่างกะทันหันของหลวงปู่ อาตมาจึงยังไม่ได้รับมอบดังความประสงค์ของหลวงปู่

ในภาพ : ขอรับเครื่องบริขารบวชที่หลวงปู่เตรียมไว้ให้ โดยท่านพระอาจารย์แยง สุขกาโม เป็นผู้มอบต่อหน้าคณะสงฆ์ และมี ท่านพระอาจารย์จันทา ถาวโร ให้โอวาทอานิสงส์บวช

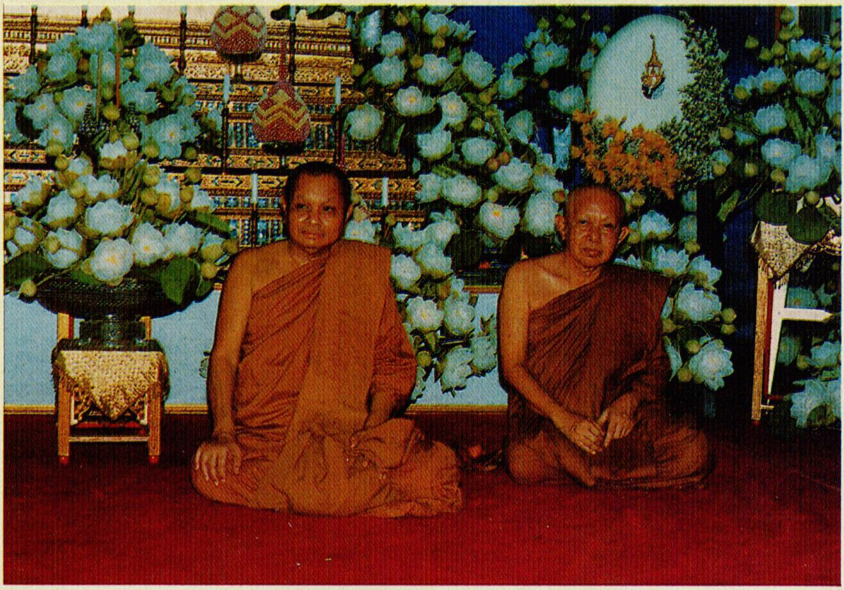

ถ่ายกับ พระปริยัติเมธี (พิมพ์ ถามวุฑฺโฒ) ในงานสวดพระอภิธรรม หลวงปู่หลุย จันทะสาโร

ท่านอาจารย์ผู้เปี่ยมด้วยเมตตาสุดพรรณนาอีกองค์หนึ่ง ท่านมีเมตตาแก่อาตมาและครอบครัว ตลอดจนญาติมิตรชาวร้อยเอ็ดอยู่เสมอมามิได้ขาด ไม่ว่าจะเป็นงานบุญทางพระศาสนา หรือการสงเคราะห์ชาวบ้าน (ลูก – หลาน) โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาต่าง ๆ

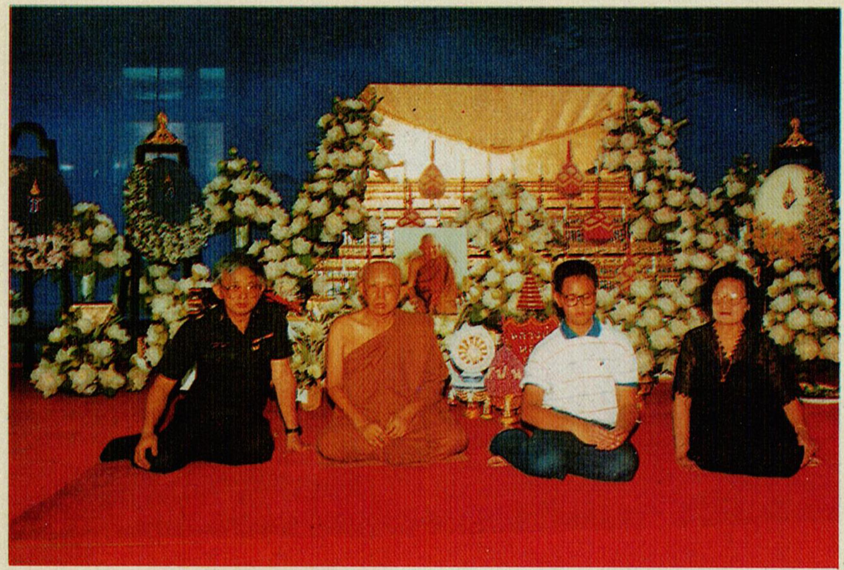

ถ่ายร่วมกับผู้ที่เป็นคู่ชีวิต ระหว่างเป็นฆราวาส บุตรชาย คนเล็กและหลาน ในงานสวดพระอภิธรรม หลวงปู่หลุย จันทะสาโร

ถ่ายร่วมกับญาติมิตร

พลเอก บุญเสริม อายุวัฒน์

ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก

ถ่ายเมื่อ มกราคม ๒๕๒๒

หลวงปู่ได้สั่งและได้สอนไว้ว่า

"คุณพล จงปลดปล่อย ลด ละ วาง สิ่งของรุงรังนี่ออกเสีย ให้หมด แล้วคุณพลจะสบายกาย สบายใจ ไม่มีอะไรเท่า ไม่มีอะไรเหลือ"

ที่หลวงปู่สั่งและสอนเช่นนี้ก็เห็นจะเป็นเพราะหลวงปู่รู้แน่แก่ใจแล้วว่า---

ยศและลาภ หายไป ไม่ได้แน่
มีเพียงแต่ ต้นทุน บุญกุศล
ทรัพย์สมบัติ ทิ้งไว้ ให้ปวงชน
แม้ร่างตน เขาก็เอา ไปเผาไฟ

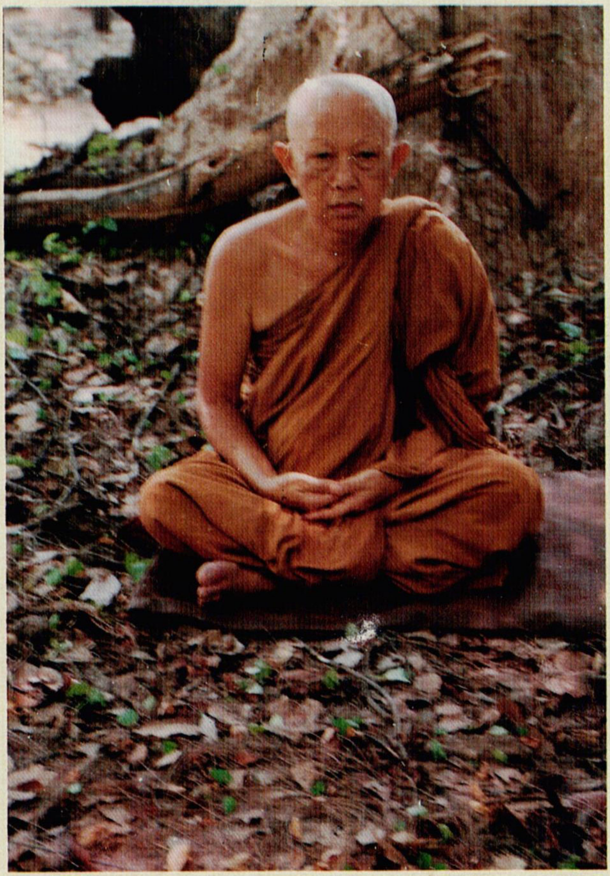

จิตปุญฺโญ ภิกขุ

ถ่ายเมื่อ เมษายน ๒๕๓๓

คุณพลมีศรัทธาปสาทะอันแน่วแน่ในธรรมแล้ว ได้ถือหลักปฏิบัติตามคำสั่งสอนของหลวงปู่ในเวลาต่อมาและต่อ ๆ ไป เพื่อ ลด ละ วาง เสียให้หมดสิ้นภายในชาตินี้หากบุญบารมีถึง และหรือในภพชาติต่อ ๆ ไป ถ้าหากยังเหลืออยู่

หลวงปู่ครับ ศิษย์คนหล้า ได้ปฏิบัติตาม และกำลังปฏิบัติต่อไป ตามคำสั่งสอนของหลวงปู่แล้ว.

อภิวาท

"อุปชฺฌาเย, อาจาริเย ปมาเทน ทวารตเยน กตํ, สพฺพํ อปราธํ ขมถ เม ภนฺเต."

ขอน้อมเศียรเกล้ากราบนมัสการแด่องค์อุปัชฌาย์ และบรรดาอาจารย์ได้โปรดประทานเมตตาแด่ศิษย์ผู้ยังอ่อนพรรษา และอ่อนในภูมิธรรม ได้โปรดอโหสิกรรม และขอน้อมรับคำสั่งสอนไว้เหนือเกล้าด้วยคารวะยิ่ง.

จาก

คุณพล (ขุนพล) ของหลวงปู่ และ

ฐีตปุญฺโญ ภิกฺขุ (พระภิกษุผู้มีบุญตั้งอยู่) ของอุปัชฌาย์

บทนำ

พอมีข่าวออกมาว่า อาตมาได้เปลี่ยนชีวิตจากฆราวาสเป็นบรรพชิตแล้ว ก็มีคำถามจากญาติมิตรและจากวงการสหธรรมิกเพื่อนร่วมปฏิบัติธรรมในสำนักวัดบวรนิเวศวิหาร และสำนักวัดโสมนัสวิหาร รวมไปถึงผู้คุ้นเคยทั้งกรรมการและมิใช่กรรมการในพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่า

— ใคร่จะได้ทราบเหตุผลการบรรพชาที่พัทธสีมาวัดบวรนิเวศวิหารครั้งนี้ของอาตมา

— อาตมาจะอยู่ครองสมณเพศไปอีกนานสักเท่าใด จะอยู่ตลอดไปหรือเพียงว่าบวชในงานพระราชทานเพลิงศพถวายแด่หลวงปู่หลุย จันทะสาโร ผู้เป็นอาจารย์สุดที่เคารพบูชาของอาตมาเท่านั้น หรือว่าจะอยู่ปฏิบัติธรรมต่อไป

อาตมาได้รับคำถามเช่นนี้จากบรรดาสหธรรมิก และญาติมิตรผู้คุ้นเคย และผู้ได้ทราบข่าวการบรรพชา ด้วยคำถามทางวาจา และด้วยภาษาใจอย่างมากมาย นับเป็นความเมตตากรุณาที่ได้ร่วมอนุโมทนาให้อโหสิกรรมแก่อาตมาด้วยกุศลจิตเป็นจำนวนมากมาย

บัดนี้ เป็นเวลาพอสมควรแล้วที่อาตมาจะได้แจ้งแถลงข้อความที่ใคร่ทราบนั้นเป็นวาระแรกก่อน และขอถือการตอบปัญหานี้เป็นการแสดงการตอบขอบคุณที่หลาย ๆ ท่านได้ไปร่วมงานบรรพชาอย่างล้นหลามทั้ง ๆ ที่บางท่านและหลายท่านไปแล้ว แต่ไม่มีโอกาสได้ทักทายถวายไทยธรรมที่ได้เตรียมไป เพราะผู้คนมากมาย รวมทั้งท่านที่ติดธุรกิจการงาน แต่ได้ส่งจิตใจไปอโหสิกรรมและร่วมอนุโมทนาด้วย ขอกุศลผลบุญทั้งหลายนั้นรวมกันเป็นบุญบารมีให้อาตมาได้อยู่ในร่มกาสาวพัสตร์ยั่งยืนนานในธรรมยิ่ง ๆ เกิดเป็นกุศลขึ้นไปด้วย และขอกุศลผลบุญนั้นได้กลับตอบสนองแก่ทุก ๆ ท่าน ให้เจริญรุ่งเรืองทั้งทางโลกและทางธรรมตลอดกาลนานด้วยเทอญ

สารบัญ

	หน้า
อภิวาท	
บทนำ	
บทเฉลย	1
เรื่องของ "ศิษย์คนหล้า"	3
คารวธรรม	15

บทเฉลย

อาตมาขออนุญาตตอบคำถามข้อสอง ที่ถามว่าจะอยู่ครองชีวิตในสมณเพศอยู่ปฏิบัติธรรมไปอีกนานเท่าใดนั้น ขอเรียนว่า ได้ตั้งอธิษฐานจิตโดยแน่วแน่ และเมื่อนานมาแล้วว่า หากมีโอกาสเหมาะ คือมี “ความพอ” เกิดขึ้นในดวงจิตของอาตมา เช่นดุจดังได้เกิดขึ้นแล้ว ก็จะขอบรรพชาครองสมณเพศ เพื่อปฏิบัติธรรมต่อไปให้ยาวนานที่สุด จนสุดสิ้นอายุขัยตามช่วงวัยดึกของอาตมา ส่วนจะนานกี่ปีกี่เดือนนั้น **ก็สุดแต่บุญบารมีที่อาตมาได้บำเพ็ญ** ประกอบเป็นผลบุญไว้ทั้งในชาตินี้และในชาติปางก่อนเป็นเครื่องชี้ช่วยให้ยาวนานสักเพียงใดด้วย

ส่วนคำตอบต่อปัญหาข้อแรกที่ใคร่ทราบว่า มีเหตุผลใดในการบรรพชาที่วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งนับเป็นการเข้าโบสถ์ครั้งที่ ๒ ของชีวิตลูกผู้ชายไทยพุทธของอาตมา คำตอบแรกขอเรียนว่า ดังที่ทราบทั่วกันว่าสำนักอบรมกรรมฐานวัดบวรนิเวศวิหาร เป็นสถานที่แห่งแรกที่ได้มีส่วนช่วยชี้ให้อาตมาได้เห็น “ประตูวัด” และเห็น “ประตูโบสถ์” ในพระพุทธศาสนาที่แท้จริง นอกจากนี้ยังมีสิ่งที่ล้ำคุณค่าอยู่ในสถาบันแห่งนี้มากมายสุดคณานับเมื่อมีโอกาสได้สัมผัสให้ถึงแก่นใจแล้ว ส่วนคำตอบปัญหาข้อนี้โดยสังเขปนั้นอาตมาขอยกยอดให้ท่านที่รักในธรรมได้โปรดติดตามข้อความในบทต่อไปซึ่งต้องใช้เวลาไม่เกิน ๑๕ นาที หากจะอ่านโดยผิวเผินพอให้หายข้องใจและหากมีเวลาก็จะใช้เวลาจนจุใจ อันเป็นไปตามภูมิจิต ภูมิธรรม ของแต่ละท่าน เทอญ

อนึ่ง เพื่อความบริสุทธิ์แก่การบำเพ็ญธรรมของอาตมา เนื่องจากว่าเรื่องในบทต่อไปนี้ มีอาตมาเป็นตัวเรื่องอยู่ด้วยโดยพยายามจะขอหลีกเว้นจากท่านผู้เขียนบันทึก ขอเว้นชื่อของอาตมาเสียมิได้ อาตมาจึงขอเรียนด้วยบริสุทธิ์ใจของอาตมาว่า มิได้หวังจะให้เป็นผลการปฏิบัติธรรมของคน

ที่มีชื่อที่เขาเรียกตามสมมุตินามว่า พลเอกบุญเสริม อายุวัฒน์ เท่านั้น ขอให้เป็นเรื่องของพุทธศาสนิกชนคนหนึ่ง ซึ่งจะสมมุตินามเรียกเป็นท่านผู้ใด ก็ย่อมได้ตามหลักสัจธรรม หากปลงใจได้เช่นนี้แล้ว เชิญเถิดท่านที่รักทางสัจธรรม นั้นก็คือ "ตถาตา มันก็เป็นเช่นนั้นเอง และก็เป็นเพียงเท่านั้นเอง"

เรื่องของ "ศิษย์คนหล้า" *

นับตั้งแต่หลวงปู่เข้ามาเจริญเมตตาธรรมโปรดชาวกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง แต่ประมาณปี ๒๕๑๖ จนกระทั่งบั้นปลายชีวิตของท่าน ได้มีผู้มาถวายตัวเป็นศิษย์เรียนปฏิบัติภาวนากับท่านมิได้ขาด ผู้ที่ถือตัวเป็นลูกศิษย์ท่านมีอยู่มากมายหลายรุ่น ส่วนใหญ่จะเป็นในด้านทำทานรักษาศีลกันมาก ที่จะตั้งใจอุทิศชีวิตจิตใจ เพื่อการภาวนาจริง ๆ นั้นมีน้อยกว่ามาก ใครแสดงความสนใจ ตั้งอกตั้งใจภาวนา ท่านจะเมตตาเป็นพิเศษ แต่ละคน แต่ละท่าน ต่างก็ได้เรียนรู้การปฏิบัติภาวนา ได้ผลไปตามกำลังความสามารถความตั้งใจจริงของตน

ขอนำเรื่องของ *ศิษย์คนหล้า* มาบันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าลูกศิษย์ของท่านคนหนึ่ง ซึ่งเพิ่งเข้ามากราบถวายตัวเป็นศิษย์เมื่อไม่นานมานี้ ได้ประสบผลการปฏิบัติภาวนาอย่างไร

"คนหล้า" เป็นภาษาอีสาน หมายถึง *คนสุดท้อง ลูกหล้า* แปลว่า *ลูกสุดท้อง* ท่านผู้นี้เพิ่งไปเริ่มปฏิบัติภาวนากับท่านในปี ๒๕๒๙ จัดเป็นศิษย์คนหล้า หรือรุ่นน้องสุดท้องได้คนหนึ่ง

ท่านเล่าว่า เคยกราบหลวงปู่ ๒ – ๓ ครั้ง ในเวลาไปทำบุญถวายจังหัน ไม่ได้คิดสนใจอะไรมาก จนวันหนึ่งจำได้ว่าเป็นวันอาสาฬหบูชา ปี ๒๕๒๙ ได้ชวนเพื่อนไปกราบหลวงปู่ที่สำนักสงฆ์เย็นสุดใจ หัวหิน เอาอาหารไปถวายจังหัน แล้วก็คิดในใจว่า ถ้าดีก็อาจจะพักภาวนาอยู่กับหลวงปู่บ้าง คิดอยู่ในใจแต่ไม่ได้กราบเรียนให้ท่านทราบเลย

พอไปถึง.....หลังจากที่กราบไหว้หลวงปู่แล้ว หลวงปู่มองหน้าท่านผู้นี้นิ่งอยู่ซักครู่แล้วก็เอ่ยว่า *"ท่านคุณพล ท่านคุณพันอยู่ค้างนะ ให้ค้างที่นี่ ฝึกหัดภาวนาสักอาทิตย์หนึ่ง แล้วจึงค่อยกลับ"*

---

*คัดจากข้อความใน "จันทสาโรบูชา" พิมพ์พระราชทานในงานพระราชทานเพลิงศพพระอาจารย์หลุย จนฺทสาโร

(ท่านคุณพล...เป็นคำที่หลวงปู่ใช้เรียกท่านผู้นี้ และท่านคุณพัน...หลวงปู่ใช้เรียกนายพันตำรวจ ซึ่งเป็นเพื่อนกับท่านผู้นั้น.....ผู้เขียน)

ท่านก็ได้แต่รับคำว่า...ครับ.....แล้วก็นึกอัศจรรย์อยู่ภายในใจว่า *"เอ! หลวงปู่ท่านทราบได้อย่างไรหนอ...!"*

ในครั้งนั้นท่านรู้สึกปลื้มใจ เพราะได้กราบถวายตัวเป็นลูกศิษย์ และหลวงปู่ก็มีเมตตารับไว้ และสั่งกำชับว่า การที่จะอยู่ภาวนาด้วยควรจะปฏิบัติตามหลักการดังนี้ คือ

ให้ถือศีลแปด ๑ ให้นุ่งขาวห่มขาว ๑ ให้กินอาหารมื้อเดียว ๑ ให้พูดแต่น้อย ควรพูดอย่างมากครั้งละ ๑ นาที ๑ ให้ตั้งใจภาวนา ๑ ให้ภาวนา *พุทโธ* ๑ ไม่ให้กลับกรุงเทพฯ ๑ ไม่จำเป็นไม่ต้องพบปะกันต่อให้เรียกจึงให้มาพบหลวงปู่ได้ ๑

รวม ๘ ข้อ ท่านผู้นั้นก็รับว่าจะปฏิบัติตามหลักการของหลวงปู่ จากวันอาสาฬหบูชาก็อยู่ปฏิบัติภาวนากับหลวงปู่ไปตลอดเลย ทั้ง ๆ ที่เดิมคิดจะมาดูลาดเลาก่อน หรืออย่างเก่งก็จะอยู่เพียงสองสามวัน ทั้งนี้เพราะตัวท่านเป็นโรคหัวใจ เตรียมยาสำหรับโรคหัวใจติดตัวมาเพียงสำหรับ ๔ – ๕ วันเท่านั้น กราบเรียนท่านว่า ถ้ายาหมดคงจะต้องกลับไปเอายาที่กรุงเทพฯ คงต้องผิดหลักการที่ไม่ให้กลับกรุงเทพฯ ท่านว่าไม่เป็นไร ภาวนาไป โรคหัวใจก็หายเอง

ท่านผู้นั้นเล่าว่า ฟังแล้วก็ไม่ได้เชื่ออะไร แต่ก็ไม่กล้าค้านหลวงปู่ ท่านจัดให้พักที่กุฏิซึ่งเป็นเพิงสังกะสี ร้อนมาก หากก็อดทนอยู่ เพื่อนที่ไปด้วยเป็นนายตำรวจไปอยู่เพื่อจะคอยดูแลท่านด้วย เพราะเห็นมีโรคประจำตัวคือโรคหัวใจ ต่างคนก็ต่างปฏิบัติ หัดภาวนาพุทโธด้วยกัน

ท่านผู้เป็นศิษย์ใหม่ของหลวงปู่เล่าถึงการภาวนาพุทโธของท่านว่า คืนแรกไม่มีอะไร แต่คืนที่สอง ภาวนาไปสักระยะหนึ่งรู้สึกร้อนรนไปหมด มีอาการคล้ายอยากจะชกต่อยฆ่าฟันใคร ๆ เห็นภาพคนตัวใหญ่ดำ รูปร่าง

ใหญ่มาก ดำมืดฟ้ามัวดินทีเดียว ทำให้จิตใจร้อนรนไปหมด คนตัวใหญ่นั้นเข้ามาทำท่าขู่เข็ญคำรามต่าง ๆ นานา แต่ก็มิได้ทำร้าย กลับมาซักไซ้ไล่เลียงว่า เป็นลูกใคร มาจากไหน มาทำไม อวดดีอย่างไรจึงมาอยู่ที่นี่ไม่กลัวรึ

ท่านก็ตอบว่า ไม่ได้อวดดีอะไร มาอยู่ภาวนากับหลวงปู่ ท่านให้อยู่

เกิดภาพนิมิตน่ากลัว ขู่เข็ญดุดันเช่นนี้ถึง ๓ คืน ท่านไม่ได้เล่าถวายหลวงปู่ แต่อยู่ ๆ หลวงปู่ก็ถามขึ้นว่า คุณพลมาอยู่นี่กลัวไหม ก็เลยเล่าเรื่องนิมิตถวาย แล้วว่า *ไม่ได้กลัวเลย ถ้าผมมีปืนก็จะยิงด้วยซ้ำไป เพราะถือว่าตัวเองเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ ท่านให้อยู่ ใครจะมาข่มขู่ได้* หลวงปู่ก็หัวเราะ ไม่ว่าอะไรต่อไป

ท่านเล่าว่า วันหลัง ๆ คนตัวดำสูงใหญ่นั้นได้มาทดลองศีล ทดลองความบริสุทธิ์ใจหลายประการ วันหลังขู่เข็ญให้กลัว แล้วก็ซักว่า *มีเงินเท่าไร มีติดตัวมาเท่าไร ให้ได้ไหม ให้หมดได้ไหม เงิน เสื้อผ้าเหล่านี้น่ะ จะให้ได้ไหม – ของที่มีติดตัวมาน่ะ?* ท่านตอบยักษ์หรือบุคคลดำมืดนั้นว่า *ได้ ยอมทานให้* เรามาถือศีลภาวนา สิ่งของทั้งหมดที่ว่านั้นพอให้ได้ *ทั้งเงินทั้งเสื้อผ้าก็จะให้ได้ แต่ขอให้มีติดตัวเพียงเป็นค่ารถกลับบ้าน ส่วนเสื้อผ้าก็ขอเพียงใส่ติดตัวชุดเดียวก็พอ* ยักษ์ตนนั้นก็พยักหน้ารับ มีกิริยาอ่อนลง

ท่านผจญภาพนิมิตอันน่ากลัวทุกคืน สุดท้ายอดรนทนไม่ได้เรียนถามหลวงปู่ว่า จะสู้กับเขาอย่างไรดี จะเอาปืนสู้ได้ไหม หลวงปู่บอก *ไม่ได้ ให้ใช้พุทโธสู้ ปืนนั้นเก่งสู้พุทโธไม่ได้ จะสู้กับนิมิตอย่างนี้ต้องใช้* **พุทโธ** *อย่างเดียว*

ท่านกลับมาใช้ *"พุทโธ"* สู้อยู่ ๒ อาทิตย์ นิมิตน่ากลัวนั้นก็หายไป นึกขึ้นได้ว่า หลวงปู่เคยเทศน์เรื่อง *"ม้างกาย"* อยู่บ่อย ๆ จึงเรียนถามท่านว่าเป็นอย่างไร ท่านก็อธิบายว่า เป็นการรื้อ – ฉีกร่างกายออกเป็นส่วน ๆ

แล้วท่านก็กำชับว่า

"คุณพลต้องตั้งใจม้างกายให้ได้นะ เก่งจริงต้องม้างกายให้ได้ ฉีกกายเราออกเป็นส่วน ๆ ต้องทำทั้งกลางวันและกลางคืน"

ท่านเชื่อหลวงปู่ พยายามทำตามท่านสั่ง ท่องพุทโธ...ทั้งวันทั้งคืน สุดท้ายโรคหัวใจก็หายไป และสิ้นเดือนก็ม้างกายได้สำเร็จ

วันหนึ่ง ปรากฏว่ากายของท่านแยกออกไปได้เป็นส่วน ๆ ใส่กะละมังอยู่ เนื้อเป็นชิ้น ๆ ไป บางชิ้นก็แข็ง บางชิ้นก็อ่อน บางชิ้นก็เละ น่าเกลียด น่ากลัวมาก มีทั้งเลือด ทั้งเนื้อ วางใส่อยู่ในกะละมังแต่ละใบ....เต็มไปหมด

ขณะนั้นก็มี *ตัวรู้* บอกขึ้นมาว่า *กายเราแยกได้* ท่านมองดู กะละมังที่มีเนื้อชิ้นส่วนต่าง ๆ น่าเกลียด น่าขยะแขยง แล้วก็คิดขึ้นมา

"โอ...กายทั้งกายของเรานี่ มันเหลืออยู่แค่นี้เองหรือ มันอุจาดนัยน์ตาสิ้นดี กายเรามันน่าเบื่อหน่ายอย่างนี้เอง"

ตัวรู้ ก็คิดนำขึ้นว่า เอ....ที่เรามองเห็นในกะละมังนี้....มันอ่อน มันแข็ง หรือมันร้อน มันเย็นอย่างไร

จิตก็ไปคลำดู....คลำดูเสร็จ ก็นึกอุทานในใจ เอ....มันก็ธรรมดานี่.... ภาวนาต่อไป มันก็ระเบิดออกไปกระจาย

รุ่งขึ้นเช้า ไปกราบเรียนถามหลวงปู่ว่า ที่ปฏิบัติมานั้นถูกไหม ท่านมิได้ตอบหรืออธิบายอะไร เพียงแต่ว่า *ดีแล้วให้ทำต่อไป* ท่านไม่ได้บอกว่าถูกแล้ว นั่นเป็นการม้างกาย หรือว่าได้เห็นอสุภะแล้ว อะไร ทำนองนี้ ทำให้ศิษย์ท่านนั้นพยายามปฏิบัติติดตามว่า จะเป็นอย่างไรต่อไป ด้วยบังเกิดความสงสัยไปเรื่อย ๆ หลังจากนั้นท่านก็ให้หนังสือ *มุตโตทัย* ของท่านพระอาจารย์มั่นมาอ่าน บอกว่า นี่แหละของวิเศษครูบาอาจารย์ สมัยก่อนที่ได้ธรรมะกันอย่าง ท่านขาว ท่านแหวน ท่านอ่อน ท่านฝั้น ท่านวัน ท่านจวน ท่านก็ได้มาจากมุตโตทัยนี่แหละ

ถึงเดือนที่สอง หลังจากพยายามฉีกกายลงไป ม้างกายลงไป มันก็ตัวรู้ บอกว่า ร่างกายของเรานี่ มันเป็นธาตุ ธาตุจริง ๆ ธาตุทั้ง ๔ ....ดิน น้ำ ลม ไฟ นี่เองมารวมกันเป็นร่างกายของเรา....! สำหรับคำภาวนานั้น ท่านเล่าว่า ยังคงใช้พุทโธมาโดยตลอด

เดือนที่สาม ภาวนาไป....ภาวนาไป จะเกิดรู้ขั้นตอนของสมาธิ ที่ทำได้รู้ว่า ความสงบของจิตนั้นมีขั้นต่าง ๆ กัน มันบอกให้เรารู้ขึ้นเอง.... นี่....สมาธิขั้นอ่อนนะ....นี่....ขั้นกลางนะ นี่....ขั้นสูงนะ แล้วมันก็จะบอกอีกว่า ขั้นอ่อนธรรมดา พอซึม ๆ เขาเรียกว่า *"ขณิกสมาธิ"* ขั้นกลาง อ่อนกลาง ๆ เร่งขึ้นอีกหน่อยหนึ่งนั่น เขาเรียกว่า *"อุปจารสมาธิ"* อย่างขั้นสูงนะ – แยกกาย แยกจิตออกไปได้ กายอยู่ส่วนกาย จิตอยู่ส่วนจิต มันแยกไปแล้ว ก็รู้สึกว่ากายหายไปเลย

ตัวรู้ ยังมีอยู่ ก็ตามหากายว่า มันหายไปไหน กายที่เราแยกออกมาหายไปไหน คิดสงสัย แล้วก็มีเสียงถามว่า *อยากดูไหม* ใจหนึ่งก็ตอบว่า *อยากดู* อีกส่วนก็ว่า *งั้นตามเข้าไปดูดีไหม* เอ๊ะ....*ตามเข้าไปนี่เราจะตายหรือเปล่า ถ้าเกิดตายเข้าจะเป็นอย่างไร* สุดท้ายใจก็บอกว่า *เอ้า.....ตายเป็นตาย ต้องดู เป็นไงเป็นกัน ต้องดูให้ได้ ตายเป็นตาย* พอคิดว่า *"ตายเป็นตาย"* มันก็วูบไปเลย

ตัวรู้ตามเข้าไป ก็เห็นมีกองฟอนอยู่ กำลังไหม้ร่างของเรา ตัวนำที่นำตัวรู้ไปก็บอก นี่ไง *กายของเราที่ม้างออกมาได้นี่ เขาเผาอยู่เดี๋ยวนี้แล้ว* ถามต่อไปว่า *อยากได้คืนไหม เสียดายไหม กายเรานี้ถูกเผาหมดแล้ว* ตอบว่า ไม่....ไม่เสียดาย อยากรู้เท่านั้นว่าจะไปไหนต่อไปเท่านั้นแหละ ตัวนำก็ว่า แค่นี้ก็พอแล้วนะ

จิตถอนขึ้นมา ก็มานั่งคิด เอ....จิตมันออกมาถึงขั้นนี้แล้ว มันผ่านไปหมด ได้เห็นกายอยู่ส่วนกาย จิตอยู่ส่วนจิต แยกไปแล้วกายก็หายไป ตามหากาย สุดท้ายก็เห็นถูกเผาไหม้ ละลายหายไปเป็นธาตุ เป็นอากาศธาตุ

ไม่มีอะไรเหลือ

เอ๊ะ....ที่เราคิด เราเห็น....นี่มันผิดหรือถูก หรือจิตมันหลอกลวงเรา

เวลานั้นยังไม่ทันสว่าง ท่านก็เริ่มต้นภาวนาทบทวนอีก ปรากฏว่าจิตเดินไปตามแนวเก่า แยกกายออกไปได้ กายอยู่ส่วนกาย จิตอยู่ส่วนจิต กายหายไป ตาม....ตามไป จนถึงตอนเผาที่กองฟอน....ครั้งใหม่นี้ ปรากฏต่อไปว่า มีผู้คนมามากมายที่จะมาดูการเผา แต่ทุกคนที่มาก็มาอยู่นั้นมาเหมือนเป็นหน้าที่ซึ่งจะมาช่วยเผา แต่ไม่ได้แสดงความเศร้าโศกเสียใจอะไร ไม่สลดใจ ไม่เสียดาย เห็นเมรุเผา แต่ไม่เห็นญาติพี่น้อง ลูกเมียของท่านเลย ท่านเห็นแล้วก็นึกปลงอนิจจัง

โถ....เรานี่ มียศศักดิ์อัครฐานใหญ่โต เคยมีคนนับหน้าถือตามากมาย ไปไหนเคยมีแต่คนกราบไหว้ยกย่อง ทำไมมาตายอนาถาอย่างนี้....! ตายแล้ว มีคนมางานศพ ก็ไม่รู้จักเรา และก็ไม่ได้ใยดีกับเราเลย เขาเห็นเป็นเพียงซากศพ ซากผีก็เผาไป ไม่ได้นึกเลยว่า นี่เป็นศพของผู้มียศถาบรรดาศักดิ์ เห็นแล้วทั้งน้อยใจ เสียใจ สุดท้ายก็มี *ตัวรู้* วูบขึ้นมาบอก *คนเราก็เท่านี้....!*

พอตัวรู้บอกก็เกิดปีติอย่างแรง น้ำตาไหล ร้องไห้ออกมาเต็มที่ ท่านว่า ไม่ได้เสียใจ แต่ปีติ เกิดความรู้ ความคิดขึ้นมาว่า

เอ....ทำไมเราถึงโง่อย่างนี้ แก่เฒ่ามีอายุมาจนป่านนี้แล้ว เพิ่งจะมารู้สึกตัวว่า เรานี่ไม่มีค่าเลยเชียว มันก็ไอ้เท่านี้แหละ! หลงตน หลงตัว หลงยศถาบรรดาศักดิ์ หลงเกียรติยศ หลงความนับหน้าถือตา แล้วมันมีค่าอะไร? เราก็แค่นี้เอง แค่ธาตุนี่เอง ธาตุทั้ง ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ สลายไปแล้ว ไม่มีอะไรเหลือ ที่ว่า *เรา* น่ะ *เรา* อยู่ที่ไหน อะไรเป็น *เรา* อะไรเป็น *ของเรา* มันไม่มี *เรา เรา* ไม่มี

ศิษย์ท่านนั้นร้องไห้อยู่ในกุฏิจนสว่าง เรื่องที่เกิดขึ้นนี้ไม่ได้ไปเล่าอะไรให้หลวงปู่ฟังเลย ท่านก็นิ่ง ไม่ซักถามอะไรเหมือนกัน จนกระทั่ง

ออกพรรษา ระยะนี้รู้สึกว่า ศิษย์คนหล้าจะไม่จำเป็นต้องพูดอะไรกับหลวงปู่อีก ต่างคนต่างใช้กระแสจิตพูดกัน พูดกันด้วยจิต ถ้ามีอะไรที่สงสัยนึกจะถามหลวงปู่ ก็จะมีความรู้สึกว่า หลวงปู่มาตอบให้ อธิบายให้จนเข้าใจทะลุปรุโปร่ง อยากได้อะไรก็จะได้อย่างนึก

วันไหนภาวนาดี ทำดี ถึงเวลาฉันจังหัน หลวงปู่ก็จะพูดดัง ๆ ว่า เออ....วันนี้คุณพลทำอะไรได้พิเศษนะ จะให้ของที่ชอบที่สุดมีคนถวายอาหารประณีต เป็นผลไม้พิเศษ ที่ศิษย์แอบนึกชอบ แว่บคิด สนใจว่าเคยเป็นของชอบของเรา หลวงปู่ก็จะยิ้ม แล้วจัดส่งอาหารนั้น ๆ ผลไม้พิเศษผลนั้นจานนั้น ส่งผ่านมาให้โดยเฉพาะ เพราะตามธรรมดา การฉันอาหารของพระกัมมัฏฐาน จะนั่งกันเป็นแถว เริ่มแต่พระ....เณร....ผ้าขาว ตามลำดับพรรษา อาหารก็จะเริ่มแต่หลวงปู่ซึ่งอาวุโสที่สุด กว่าจะถึงท่านเป็นผ้าขาวนั่งอยู่หลังสุด อาหารพิเศษ ผลไม้พิเศษ ราคาแพง ก็อาจจะหมดก่อนได้ แต่หลวงปู่ก็สั่งกำชับให้ส่งให้ บางทีหลวงปู่ถึงกับแบ่งอาหารซึ่งเผอิญศิษย์นึกแว่บขึ้นมาว่า *นั่นของชอบเรานี่* จัดใส่ชามใบโตมาให้ นัยว่าเป็นรางวัล หากวันไหนภาวนาไม่ดี หลวงปู่ก็จะเฉย ๆ

ศิษย์ท่านนั้นเล่าย้อนไปถึงความระหว่างอยู่ในพรรษาเดือนที่สอง....สามไปอ่านพบข้อความในหนังสือ *มุตโตทัย* เรื่องปฏิภาคนิมิตย่อส่วน....ขยายส่วน ก็คิดอยากจะลองปฏิบัติ ไม่ทราบจะทำอย่างไร ก็มีนิมิตขึ้นมา หลวงปู่มาปรากฏร่าง สอนให้บอกว่าให้มันขยายอย่างนี้ ย่ออย่างนี้ ลองกับตัวอย่างนี่ซิ

ถามหลวงปู่ว่า จะเอาตัวอย่างที่ไหน ท่านก็ตอบว่า เอาตัวท่านน่ะแหละ เรียนถามหลวงปู่อีกว่า แล้วจะเอาอะไรเป็นส่วนย่อ ท่านว่า เอาอาสนะของท่านซี....

อันที่จริง ตอนแรกศิษย์คิดจะเอารูปหลวงปู่มั่นที่ตั้งบูชานั้นมาย่อ แต่ตัวรู้บอกไม่ได้ เป็นของสูง ไม่ควรเอารูปครูบาอาจารย์มาทำ ใจก็คิดว่า

เอ๊ะ เอาอะไรดี ก็เลยคิดจะเอาอาสนะของหลวงปู่

พอใจคิดเท่านั้น รูปนิมิตของหลวงปู่ก็ลุกออกไปจากอาสนะเลย ท่านผู้นั้นจึงเอาอาสนะของหลวงปู่มาทำปฏิภาค โดยตัวท่านผู้นั้นขึ้นไปนั่งบนอาสนะแทนหลวงปู่ แล้วท่านก็ลองขยายอาสนะ พอขยายอาสนะนะ.... โอ๊ย! ขยายเต็มห้องไปเลย ตัวเองก็ใหญ่เต็มห้องไปหมด คืออาสนะขยาย ตัวนั่งอยู่ด้วยก็ต้องขยายไปด้วยจนเต็มห้องจนตัวเองร้องโอ๊ย!

แล้วพอคิดให้ย่อ....ก็ย่อเล็กลง รวมทั้งตัวเราด้วย ทั้งอาสนะด้วย ท่านบอกว่า ย่อเล็กลงมาจนเท่าขนาดตั๊กแตนตัวนิดเดียว แล้วมันก็จะเล็กลง....เล็กลง....ไปอีก จนแทบจะไม่เห็น ท่านผู้นั้นก็ตกใจ ใจคิดให้ขยายขึ้นก็กลับไป....กลับมา เป็นอนุโลม ปฏิโลม อยู่ตลอด

ท่านว่า ขนาดภาวนาเห็นกายละลายเป็นธาตุ แต่บางครั้งกิเลสก็เกิดถึงกับอาจเอื้อมอยากได้โน่น อยากได้นี่

วันหนึ่ง ภาวนาเห็นหลวงปู่มาตรวจดูผลการปฏิบัติ ก็เกิดความรู้สึกคล้ายลูกชายอยากจะอ้อนพ่อ บอกว่า *แหม...ผมทำได้อย่างหลวงปู่สอนแล้ว ไม่เห็นให้รางวัลอะไรผมเลย....!* ท่านก็ตอบในนิมิตว่า *ไม่มีอะไร* ตัวท่านไม่มีอะไรแล้ว

ความจริงความหมายของคำว่า *"ไม่มีอะไร"* ที่หลวงปู่บอกในนิมิตนั้น ศิษย์ท่านนั้นสารภาพว่า เพิ่งมาคิดได้ในภายหลังว่า ท่านไม่มีอะไร ก็คือ ไม่มีกิเลส หมดอาสวกิเลสแล้วนั่นเอง

แต่คราวนั้นจิตยังโง่อยู่มาก อวดเก่ง ร้องคัดค้านท่านไปว่า *"อ้าว---ทำไมหลวงปู่ว่าไม่มีล่ะ ก็ท่านยังมีอังสะติดองค์อยู่นี่นา งั้นผมขอเถอะ"* ว่าแล้วก็ไปแย่งอังสะจากองค์ท่าน ยื้อยุดอยู่นานก็ไม่ได้

ออกจากนิมิตแล้ว ศิษย์ท่านนั้นก็มาคำนึงนึกถึงความหมาย อดคิดไม่ได้ว่าเราไม่ควรไปทำอย่างนั้นกับท่านเลย ความรู้สึก *"คุ้นเคย"*

ในใจนั้นเป็นเหตุประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งนั้น มีความรู้สึกลึกอีกอย่างหนึ่ง ที่ทำให้ไปกล้าทำกับหลวงปู่เช่นนั้น ปกติใครเลยจะไปกล้ายื้อแย่งอังสะจากองค์ท่านได้

การที่สุดท้ายก็ไม่ได้อังสะนั้น คงเป็นเพราะเรายังไม่อยู่ในฐานะที่สมควรจะได้รับผ้าสีเหลืองมาคลุมกายกระมัง เราเป็นเพียงผ้าขาว ยังแต่งสีขาวอยู่

แต่อย่างไรก็ดี...ท่านเล่า...มันแปลกอยู่อย่างหนึ่ง เมื่อเข้าสมาธิดิ่งลึกลงคราใด ครานั้นจะเห็นสีผ้าขาวที่สวมสอดตัวอยู่นั้น ค่อยกลายเป็นสีเหลืองเรื่อขึ้น ยิ่งภาวนาดีเท่าไร สีเครื่องแต่งตัวจะเหลืองเพิ่มมากขึ้นทุกครั้ง เลยคิดว่า คงเป็นนิมิตหมายแสดงให้เห็นว่า ถึงเวลาที่ควรจะบวชได้แล้ว ออกวิเวกได้แล้ว

ปี ๒๕๓๐ ท่านก็ไม่ได้มากราบหลวงปู่เท่าไร เพราะมีความคิดว่าตัวเองยังขาดความรู้ด้านปริยัติอยู่มาก พูดกับพระเจ้า พระสงฆ์ ก็ไม่ค่อยเข้าใจ เรื่องขันธ์ เรื่องอายตนะ...โพชฌงค์.....มัวแต่ไปเสาะแสวงหาหนังสือมาอ่าน จนกระทั่งถึงปี ๒๕๓๑ ได้โอกาสไปกราบท่าน เลยเรียนว่า

ใจกระผมอยากจะออกไปอยู่ตามวัด ไปวิเวกในป่า รู้สึกอยู่บ้านไม่ได้ร้อนไปหมด ถ้าไปวัดละก็ใจจะสบาย อยู่กรุงเทพฯ ไม่ทราบจะไปอยู่ที่ไหน ไปได้แค่วัดพระแก้ว แต่ท่านเปิดเฉพาะวันหยุด วันธรรมดาไม่ทราบจะไปอยู่ที่ไหน

หลวงปู่บอกว่า ยังให้ไปวิเวกไม่ได้ กัลยาณมิตรยังไม่พอ ให้อดใจไว้ก่อน

ถึงปี ๒๕๓๒ ขอไปวิเวกอีก ท่านก็ไม่อนุญาต ศิษย์ท่านนั้นจึงคิดว่าควรจะเชื่อหลวงปู่ ท่านย่อมทราบทุกอย่าง ถ้าขืนดื้อดึงไปแล้ว เกิดปฏิบัติผิดพลาด อาจจะทำให้เสียชื่อถึงหลวงปู่ได้ กระทั่งวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๒ ก่อนหลวงปู่มรณภาพ ๒๐ วัน ได้ไปกราบท่าน

เรียนให้หลวงปู่ทราบว่านับแต่ปีพรรษา ๒๕๓๓ เป็นต้นไป ตนพร้อมจะไปอยู่กับหลวงปู่ตลอดชีวิตแล้ว พร้อมกันนั้น ก็ขออนุญาตบวชด้วย

หลวงปู่ชี้หน้าทันที....ซึ่งตามปกติท่านไม่เคยกระทำกิริยาเช่นนั้นเลย ท่านว่า

"นี่คุณพล คุณบวชเดี๋ยวนี้เลยก็ได้"

หลังจากนั้น ท่านก็ให้พระมาวัดตัวศิษย์คนหล้าท่านนี้ บอกว่าท่านจะให้อัฐบริขารเอง แล้วท่านก็ถามถึงเรื่องทรัพย์สมบัติทางโลก บอกลาบุตร ภริยา พอทราบว่ายังมิได้จัดการให้เรียบร้อย หลวงปู่ก็สั่งให้กลับไปจัดการให้เรียบร้อย และกำชับว่าให้บวชในวัดที่มีสมเด็จพระสังฆราช จะบวชเมื่อไรให้โทรศัพท์มาบอก ท่านได้กราบเรียนถามหลวงปู่ว่า แล้วเวลากระผมจะบวช หลวงปู่จะมาหรือเปล่า หลวงปู่มองท่านนิ่งอยู่ ไม่ตอบว่ากระไร

ศิษย์ท่านนี้กล่าวอย่างซาบซึ้ง ท่านเล่าต่อไปว่า หลวงปู่เคยวิจารณ์ท่านลับหลังว่า *คุณพลนี่ เขาเป็นคนเอาใจใส่ภาวนาดี จิตเขาไม่เหมือนคนธรรมดา เขาจะม้วนจิตเข้าสู่ธรรม น่าเสียดายที่คุณพลมาช้าไป ถ้าทันท่านอาจารย์มั่น ได้ฟังเทศน์สัก ๓ ปีเท่านั้น คุณพลจะสบายตัว*

อ่านมาถึงตรงนี้แล้ว ท่านผู้อ่านคงจะสงสัย และอยากทราบเต็มที่ว่า *"ศิษย์คนหล้า"* ของหลวงปู่ท่านนี้เป็นใคร...? จึงขอเรียนให้ทราบ ณ ที่นี้เลยว่าท่านผู้นี้คือ *พลเอก บุญเสริม อายุวัฒน์* อดีตผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก และวุฒิสมาชิกท่านเกษียณอายุราชการแล้ว เป็นนายทหารรุ่นเดียวกับ ฯพณฯ ท่านอดีตนายกรัฐมนตรีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ท่านเคยได้รับการทาบทามให้ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่ท่านได้ปฏิเสธไป

ที่หลวงปู่เรียก *คุณพล* หรือบางครั้ง *ขุนพล* นั้น หมายความว่าเป็น *นาย* **พล** ส่วนที่เรียก คุณพัน หมายพึง **พัน** *ตำรวจเอก*

บัดนี้ ศิษย์รุ่นสุดท้องคนนี้ได้หันหลังให้กับชีวิตฆราวาส โดยได้เข้าสู่พิธีอุปสมบท ณ วัดบวรนิเวศน์วิหาร เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๓ นี้แล้ว โดย สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงพระเมตตาเป็นองค์อุปัชฌาย์ ต่อนี้ไป ท่านก็คงจะดำรงชีวิตในปัจฉิมวัย ภายใต้ร่มผ้ากาสาวพัสตร์ เจริญรอยตามเบื้องบาทบูรพาจารย์.....พระคุณเจ้า หลวงปู่หลุย จันทะสาโร.

คารวธรรม เป็นส่วนหนึ่งของธรรมโอวาทของครูบาอาจารย์ที่อาตมามีความเคารพบูชาท่าน และซาบซึ้งในโอวาทคำสั่งสอนของท่าน และได้ถือเป็นปฏิปทาในการปฏิบัติ จึงได้พยายามรวบรวมมาลงพิมพ์ไว้ด้วย แต่เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องเวลาทำให้ไม่สามารถรวบรวมธรรมโอวาทของครูบาอาจารย์ที่อาตมาเคารพบูชามาลงพิมพ์ไว้ได้ครบถ้วนทุกองค์ ณ ที่นี้

คารวธรรม

คนเราใหญ่แต่กาย ใหญ่แต่ชาติ ใหญ่แต่ชื่อ ใหญ่แต่ยศ ใหญ่แต่ความสำคัญตน แต่ความรู้ความฉลาดที่จะทำให้ตนร่มเย็นเป็นสุขทั้งทางกายและทางใจโดยถูกต้อง ตลอดผู้อื่นได้รับความร่มเย็นเป็นสุขด้วยนั้น ไม่ค่อยเจริญเติบโตด้วย และไม่สนใจบำรุงให้ใหญ่โตอีกด้วย จึงเกิดความเดือดร้อนกันทุกหนทุกแห่งโดยไม่เลือกเพศ วัยและชาติ วรรณะอะไรเลย....

โอวาทท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตมหาเถระ

ท่านสอนให้ปฏิบัติใจของตนเอง เพราะคุณ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ทั้งสามนี้สำเร็จด้วยใจล้วนเป็นคุณสมบัติของใจ ทั้งนั้น

ท่านจึงสอนให้ปฏิบัติใจของตนให้เป็นคนหมั่น คนขยันไหว้พระทุกวัน นั่งสมาธิทุกวัน ปฐมํ ยามํ จงฺกมาย นิสชฺช อาวรณเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ เวลาก่อนเข้านอนตอนหัวค่ำให้เดินจงกรม แล้วทำพิธีไหว้พระเจริญพรหมวิหารนั่งสมาธิภาวนาทำจิตสงบและตั้งมั่นเป็นสมาธิก่อนเข้านอน อฑฺฒรตฺตํ จงฺกมาย นิสชฺช อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ เวลาเที่ยงคืน ตอนตื่นขึ้นเป็นเวลาที่สงบสงัดดี ให้เดินจงกรม ทำพิธีไหว้พระเจริญพรหมวิหาร นั่งสมาธิภาวนา ทำจิตให้สงบและตั้งมั่นเป็นสมาธิแน่วแน่จึงนอนต่อไปอีก ปจฺฉิมํ ยามํ จงฺกมาย นิสชฺช อาวรณิเยหิ ธมฺเมหิ จิตฺตํ ปริโสเธติ เวลาปัจจุบันสมัยจวนใกล้รุ่ง ให้ลุกขึ้น

แต่เช้า ล้างหน้าเช็ดหน้าเรียบร้อยแล้วทำพิธีไหว้พระเจริญพรหมวิหาร นั่งสมาธิ ภาวนา ทำจิตใจให้สงบและตั้งมั่นเป็นสมาธิแน่วแน่แล้ว เดินจงกรมต่อไปอีกจนแจ้งเป็นวันใหม่ จึงประกอบการงานต่อไป

ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตยาคโม

ไม่มีใครตัดความโกรธได้หรอก มีแต่รู้ทัน เมื่อรู้ทันมันก็ดับไปเอง

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล

ถ้ามีสติสัมปชัญญะรู้ตัวอยู่ตลอดเวลาแล้ว ไม่สามารถที่จะหลงไปตามมารยาของจิตได้ อันนี้แหละ สามารถระงับความโลภและความหลงได้

ผู้ใดทำใจให้เป็นกลางได้ ผู้นั้นจะพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี

ธาตุ ๔ ก็อยู่ที่ตัวของเรา ขันธ์ ๕ ก็อยู่ที่ตัวของเรา มันไม่ได้อยู่ที่ไหนเลย แต่คนที่ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไรก็เลยต้องนั่งเฝ้าอยู่เฉย ๆ เหมือนลิงนั่งเฝ้าก้อนทองคำ ไม่รู้ค่าทองคำว่าเป็นของดี คนที่โง่เขลาเบาปัญญา ก็ได้แต่นั่งเฝ้ารูปธรรมนามธรรมที่มันอยู่ในตัวของเรานี่แหละ พระอริยเจ้าหมายถึงผู้ฉลาด มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ท่านไม่ได้นั่งเฝ้าอยู่อย่างธรรมดา ท่านหยิบยกเอาธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ มาสับโขกให้ละเอียดจนท่านรู้แจ้งเห็นจริงในอัตภาพร่างกายของท่านเอง และของบุคคลอื่น เกิดมาแล้วมันเป็นอย่างไร ชาติปิทุกขา กายของเราเกิดมาแล้วก็เป็นทุกข์ เห็นแจ้งถึงความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เปลี่ยนไปเรื่อย ๆ จนถึงแก่เฒ่าชรา ทนไม่ได้ก็ดับไป เป็นอยู่อย่างนี้ทุกรูปทุกนาม ไม่มีข้อยกเว้น **อย่าได้นั่งเฝ้าร่างกายอยู่เฉย ๆ มันไม่เกิดปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา คือการอบรมจิต เพื่อจะทำลายกิเลสให้หลุดหายไปในที่สุด.....**

ความตอนหนึ่งในธรรมเทศนา อบรมพระเณร
ในหนังสือ "**พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ**"
พิมพ์แจกในงานถวายเพลิงศพหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

ละวางทุกสิ่ง *เมื่อปล่อยวางได้สิ้นเชิง* จะย่อมถึงความวิมุตติ

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม

"เรื่องอดีตอนาคตเป็นเรื่องที่ยืดยาว เป็นตัววัฏฏะ เป็นนิวรณธรรม ทำให้จิตเศร้าหมอง เรื่องปัจจุบันเป็นเรื่องสั้น ๆ มีแต่กายกับจิตที่ประกอบไปด้วยไตรทวาร เป็น ทุกฺขํ อนิจฺจํ อนตฺตา **พระองค์สรรเสริญปัจจุบัน ทำให้มาก ๆ เพื่อตรัสรู้สวรรค์นิพพาน** การภาวนาชำระในดวงจิตนั้นเป็นมหากุศล"

"**สละชีวิตอุทิศไว้ในศาสนา เป็นปรมัตถบารมี** มีธรรมอย่างอุกฤษฎ์ ควรแก่มรรคผลนิพพาน บรรดาพระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าสรรเสริญนัก เพราะสุคติเป็นของประเสริฐยิ่งกว่าทุคติ บรรดาสัปปุรุษสนใจเรื่องศาสนามากกว่าสิ่งอื่นในโลก"

"**ให้รู้เท่าวิมุตติกับสมมุติ วางตัวเป็นกลาง** ปฏิบัติรู้ธรรมโดยความเป็นจริง ไม่เหยียบย่ำอนัตตาลง ยกอัตตาขึ้น ซึ่งเป็นยกข้างลงข้าง จักรอบรู้ธรรมอย่างไรได้ อย่ารู้โลกแล้วหลงธรรม ดุจข้ามแม่น้ำด้วยเรือ ถึงฝั่งแล้วปล่อยเรือ ไม่แบกหามเรือไปด้วย"

"พิจารณาความเป็นความตาย พิจารณาธาตุขันธ์จะแตกดับ มีเวทนามากน้อยเท่าไร **พิจารณาออกจากร่างสู่ภพใหม่ด้วยอาการกิริยาอย่างไร** ....พิจารณาโลกมนุษย์เป็นทุกข์อย่างยิ่ง ....พิจารณาอาพาธยังทรงอยู่หรือกำเริบ หรือปานกลาง กำหนดให้รู้เท่าทัน **ตรวจดูศีล สมาธิ ปัญญา** สม่ำเสมอ เป็นกิริยาผู้ที่จะละโลกนี้ไปสู่สุคติภพ... ตนช่วยตนเอง ให้ชำระความบริสุทธิ์ของจิตเสมอไป"

ธรรมวิริยะ ตามลำดับ

ธรรมะตามระยะลำดับดังต่อไปนี้ ความรู้ใน
การบริกรรมพุทโธ เป็นลักษณะอย่างไร
และกำลังสมถวิธี เป็นลักษณะอย่างไร
ความรู้อุคหนิมิต เป็นลักษณะอย่างไร

ความรู้ทางปฏิภาคนิมิต เป็นลักษณะอย่างไร
ลักษณะ ๓ อย่างให้ผลดี และให้ผลร้ายอย่างไร
ต่อนั้นเข้าสู่วิปัสสนา เป็นลักษณะอย่างไร
กำลังวิปัสสนาเข้าไปประหารกิเลส เป็นลักษณะ
อย่างไร เมื่อกิเลสกำลังสู้วิปัสสนาไม่ได้
ถอดออกจากจิต เป็นลักษณะอย่างไร
เมื่อจิตเสวยความสุข อมตธรรมก็ดี
ที่เสวยอกุปปธรรมก็ดี มีลักษณะอย่างไร
จิตปรกติ, จิตบริสุทธิ์ เป็นลักษณะอย่างไร
กลายเป็นจิตพระอริยเจ้าไปเสียแล้ว
เรียกชื่อว่า พระอริยะอเสขบุคคล
ไม่ประกอบด้วยกิเลส เสร็จกิจที่จะต้อง
ทำความพากเพียร

(เสวยความสุขสิ้นเชิง)

การต่อสู้สงครามกับกิเลส มีหลายแง่
หลายงอน ต้องเดินมรรค ๘ ให้ถูกต้อง
ตามทางพระอริยเจ้า จึงจะสิ้นทุกข์ได้
จึงใช้ความเด็ดขาด หมุนตัวเป็นเกลียว
จึงจะพ้นทุกข์ข้ามมหรคตไปได้ เหตุ
พระพุทธเจ้าก็ดี พระปัจเจกก็ดี พระ
อรหันต์ขีณาสพก็ดีต้องสร้างพระบารมี
เป็นการใหญ่ จึงตรัสรู้พระธรรมได้

หลวงปู่หลุย จันทะสาโร

ธรรมใน "จันทสาโรบูชา" และ "จันทสาโรนุสรณ์"

สติเป็นแก่นของธรรม แก่นของธรรมแท้อยู่ที่สติ ให้พากันหัดทำให้ดี ครั้นมีสติแก่กล้าดีแล้ว ทำก็ไม่พลาด พูดก็ไม่พลาด คิดก็ไม่พลาด กุศลธรรมทั้งหลาย คุณงามความดีทั้งหลายจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลอยู่กับสติแล้วสติเป็นใหญ่ สติมีกำลังดีแล้วจิตมันจึงรวม เพราะสติคุ้มครองจิต

ตั้งสติไว้ที่ใจ

บังคับไม่ให้อารมณ์ชั่วเกิดขึ้นแม้สักนิด

คือการปิดขุมนรก

ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่

เป็นทรัพย์อันประเสริฐ

ถ้าต้องการความเจริญก้าวหน้า

อย่าอิจฉาคนอื่น

อยากอายุยืนต้องงดเว้นการฆ่า

ทำลายชีวิตผู้อื่น

จงยินดีในวิเวก จงยินดีในความเพียร

จงยินดีละกิเลส ชื่อว่าได้ปฏิบัติตามมัชฌิมาปฏิปทา

ใครจะประมาทช่างเขา เราอย่าประมาทนั้นเป็นการดี

สติและปัญญา เป็นอาวุธอันประเสริฐ

ธรรมโอวาท **หลวงปู่ขาว อนาลโย**

จาก "ใต้จิตสำนึก"

รักษาใจให้ดี อย่าให้เศร้าหมอง เมื่อใจดีแล้วอะไรก็ดีหมด

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร

....อดีตา ธรรมเมา อนาคตา ธรรมเมา อดีตอนาคต เป็นธรรมเมา จิตตั้งมั่นในปัจจุบัน **รู้ในปัจจุบัน ละในปัจจุบัน** ละอยู่ในปัจจุบันนี้แหละ **วางอยู่ในปัจจุบันนี้แหละ** ละหมด วางหมดก็เป็นสุขทอนั้นละก้า รู้เท่าเหตุ รู้เท่าเหตุ เหตุดับ ธรรมทั้งหลาย ดีก็ตามชั่วก็ตาม ไหลมาจากเหตุ รู้ทันเหตุแล้ว **เหตุดับ อวิชชาก็ดับ ปัจจัยทั้งหลายก็ดับ** รู้แจ้งเห็นจริงแล้ว รู้อยู่ข้างในนี้แหละ อย่าไปรู้ที่อื่น รู้ในนี้แล้วมันก็แล้วไปหมดๆ โลกนี้ ใจนี้มันสาคัญนี่ เหตุมันเกิดจากใจนี้แหละ.....

....เอาใจนี้เข้าไปรู้ เอาใจนี้ละ เอาใจนี้ถอนออกจากใจ เอาปัจจุบันนี้แหละ ความพอใจความไม่พอใจก็ดี ความรักความชังก็ดี นำออกให้หมด ละให้หมดมันก็สงบ **เอาใจถอน เอาใจละ เอาใจวาง วางที่ใจนี่แหละ** ให้ใจดิ่งอยู่ในปัจจุบัน อดีต อนาคต อดีตเป็นธรรมเมา อนาคตเป็นธรรมเมา **ให้จิตดิ่งอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นธัมโม....**

ความตอนหนึ่งใน **สุจิณโณวาท**

ในหนังสือ "พระอาจารย์หลวงปู่แหวน สุจิณโณ"

อารมณ์ภายนอกต่าง ๆ ถ้ายึดเอาไว้ ย่อมทำให้หนัก เปรียบเหมือนหาบของไว้บนบ่า แต่ถ้าปล่อยวางไว้ ย่อมเบาสบาย เพราะไม่มีอะไรมาถ่วงเราไว้

ท่านพ่อลี ธัมมธโร

....กิเลสมารหรือขันธมาร อย่าให้เราไปยึดเป็นตนเป็นตัวเป็นเราเป็นเขา **ให้กำหนดเอาผู้รู้ ผู้รู้ก็คือใจ** อย่าส่งไปดูนิมิต ถึงแม้ว่าเราจะไม่ส่งไป เราก็รู้ก็เห็นอยู่ ตาใจไม่เหมือนตาเนื้อของเรา สำหรับตาใจนี้มันรู้ไปหมด

เวลาเกิดนิมิตสิ่งใด ให้กำหนดรู้อยู่ตรงที่ใจ สติกับความรู้ให้เป็นอันเดียวกัน อย่าส่งไปตามอาการของนิมิตภายนอกที่ปรากฏ ให้เรารู้ว่าสิ่งนั้นเป็นนิมิต ไม่ใช่เป็นของจริงตามที่เห็น ถ้าเรากำหนดรู้ได้อย่างนี้ สักพักหนึ่งนิมิตเหล่านั้นก็จะหายไปเอง

เรื่องปีตินั้น ก็คล้ายกับเรื่องของนิมิต ปีตินี้เป็นสิ่งที่ทำให้เราสบาย ตัวเบา เยือกเย็น วิธีแก้ก็เช่นเดียวกันกับการแก้นิมิต คือ ให้เรากำหนดรู้ที่ใจอย่างเดียว คือ การกำหนดผู้รู้ หมายถึงความรู้....

....รู้เห็นอย่างอื่นไม่สำคัญเท่ากับเห็นกิเลสของตน คือเห็นความโลภของตน เห็นความโกรธของตน เห็นความหลงของตน เห็นมานะทิฏฐิของตน เห็นราคะตัณหาของตน เมื่อเราเห็นกิเลสดังกล่าวนี้แล้ว เราต้องวางแผนทำลายกิเลสดังกล่าวนี้ให้หมดสิ้นจากใจของเรา....

ส่วนความเห็นที่ถูกต้องนั้น คือ การเห็นจิตตามความเป็นจริง และการเห็นกายตามความเป็นจริง การเห็นกายตามความเป็นจริง คือ เห็นธาตุทั้งสี่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ของตนเอง และของคนอื่น เห็นเป็นแต่สักว่าธาตุ ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตนเราเขา และเห็นว่า เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และที่ว่าเห็นจิตตามความเป็นจริง คือ ท่านถือสภาพรู้เป็นตัว ไม่ได้ถือเวทนาสามเป็นตัว เวทนาทั้งสามก็คือ สุขเวทนา ทุกขเวทนา หรือความไม่สุขไม่ทุกข์ คือ ที่เป็นกลาง สิ่งเหล่านี้ก็เห็นเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ไม่มีตน ไม่มีตัวในเวทนาทั้งสาม ถือความรู้เป็นตัว นี่เรียกว่าเห็นจิต ตามความเป็นจริง ผู้ปฏิบัติทั้งหลาย ถ้ามีตนมีตัวอยู่ในสิ่งที่โลก สมมุติกันขึ้น ถึงจะภาวนาดีแค่ไหน ก็ยังถือว่าจิตโลกีย์อยู่

ความตอนหนึ่งในธรรมเทศนาของ

หลวงปู่คำดี ปภาโส

อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงพระครูญาณทัสสี

(หลวงปู่คำดี ปภาโส)

เมื่อศาสดาได้ตรัสรู้ธรรมแดนหลุดพ้นขึ้นมา ก็เท่ากับว่า โรคเรื้อรังฝังทุกข์ที่บีบบังคับหรือเสียดแทงจิตใจของสัตว์โลก ให้จมดิ่งอยู่ตลอดมานี้ จะพากันหายได้ด้วยยา คือธรรมซึ่งเป็นเครื่องถอดถอนโรคแห่งไตรภพ....

มารภายในซึ่งอยู่ในหัวใจของสัตว์นั้น มีกิเลสมารเป็นสำคัญ ที่ผูกสัตว์ให้จมดิ่งลงในวัฏวน พาให้เกิดแล้วตายเล่าทั้งภพเก่า ภพใหม่ สับปนกันก็ไม่อาจรู้ได้ เช่นเดียวกับมดแดงไต่ขอบด้ง นั่นแหละ....

นี่คือเรื่องของกิเลสปิดบังสัตว์โลกไม่ให้มองเห็นทางออก ให้วกเวียนอยู่กับของเก่า.....

คิดถึงทีไรเคียดแค้นทีนั้น คิดถึงทีไรดีใจจนลืมตัวทีนั้น คิดถึงเมื่อไรรักเมื่อนั้น เคลิบเคลิ้มลืมสติสตังเมื่อนั้น

ไม่เห็นว่า เราเคยรักมาแล้วสิ่งนี้คนนี้ เราเคยโกรธเคยเคียดแค้นมาแล้วคนนี้สิ่งนี้ เราเคยหลงมาแล้วสิ่งนี้คนนี้

ไม่เคยที่จะเกิดความเบื่อหน่ายในของเก่าที่กิเลสผลิตขึ้นมา ต้องตื่นเต้นหัวใจจะช็อกได้ทุกทีไป ไม่มีคำว่าเป็นของเก่า เป็นเดนไปแล้ว ไม่ยุ่งเกี่ยวอีกต่อไป.....

ความตอนหนึ่งในธรรมเทศนาของ

พระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน

ใน "สองเทศนา"

...ร่างกายคนเรานี้ท่านว่า "นิรตฺถํ กลิงฺครํ อิว"

เหมือนท่อนกล้วย เหมือนท่อนไม้

เหมือนท่อนหลัว ท่อนฟืน ไม่มีประโยชน์อะไร

แต่เมื่อยังมีชีวิตลมหายใจอยู่นี่แหละ

ให้พากันรีบเร่งภาวนาอย่าได้ประมาท.....

หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

สำนักสงฆ์ถ้ำผาปล่อง อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

ตัณหา ทำให้มีดี มีชั่ว มีสุข มีทุกข์

หลวงปู่ชา สุภทฺโท

ความตายนั้น มีอยู่คู่กับโลกก่อนแล้ว กลัวก็ตาย ไม่กลัวก็ต้องตาย

พระอาจารย์วัน อุตฺตโม

รู้ดีรู้ชั่ว	คือตัวปัญญา
รู้ยึดรู้ติด	ผิดทางพ้นทุกข์
รู้ละรู้วาง	ถูกทางปัญญา
รู้ไม่ยึดไม่ติด	จิตหลุดพ้น คือ "พุทโธ" ฯ

รู้อื่นหมื่นแสน	ยังไม่แม้นเท่ารู้ตน
ดีอื่นหมื่นล้าน	ยังไม่พ้นพาลเหมือนดีตน
ชนะอื่นหมื่นโกฏิ	ยังไม่พ้นโทษเหมือนชนะตน
รู้ตน ดีตน ชนะตน	นั้นยอดคนผู้ชนะดี ฯ

โรคคือกิเลสตัณหา
ยาคือศีลธรรม
ผู้นำคือสติ
หมอดีคือปัญญารู้ชอบ ฯ

อยากพ้นทุกข์	ให้วางสุขในโลก
อยากพ้นโศก	ให้วางสุขในรัก
อยากดีเด่น	ย่อมเป็นทุกข์ร่ำไป
ให้ละวาง	จึงถูกทางพ้นทุกข์

ธรรมภาษิต **ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ**
ใน "กุลเชฏฐาภิวาท"

....เมื่อมีเกิด ความไม่เกิดคงมีแน่ มีตาย ความไม่ตาย คงมีแน่ แต่มันอยู่ที่ไหน เรายังไม่เข้าใจ เราจะต้องไปปฏิบัติให้เข้าใจ อะไรเป็นเชื้อให้เราเกิด.....

....ถ้าใจเห็นประจักษ์ชัดเจนแล้ว ไม่มีอะไรตาย ดิน น้ำ ลม ไฟ ก็สลายไปตามธาตุเดิมของเขา จิตผู้ไปหลงใหลใฝ่ฝันว่าตนตายนั้น ก็ไม่ได้ตายไป เมื่อเป็นอย่างนั้น ใจก็ไม่มีการหวั่นไหว มันเป็นไปอย่างไร ทราบตามความเป็นจริง

นี่คือการปฏิบัติตามธรรมที่พระพุทธเจ้าท่านทรงแนะสอน จิตจะเห็น จะเย็น จะสงบ เพราะไม่หลงใหล ไม่ติดข้อง หากสงสัยอะไรนำมาพินิจพิจารณาจนเกิดปัญญาละถอนสิ่งนั้น ๆ

เมื่อละถอนได้ จิตจะเป็นวิมุตติ ถ้าละถอนไม่ได้ก็เกิดวิมุตติไม่ได้ ก็ยังติดสมมุติเรื่อยไป นี่คือการพิจารณาชำระใจของตัว

ความตอนหนึ่งของธรรมเทศนาในหัวข้อ
ธรรมของพระพุทธเจ้า โดย
ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร
ในหนังสือ “เสียงธรรม”

ศีล เป็นเครื่องคุ้มครองโทษที่จะเกิด ทางกาย ทางวาจา ทางใจ

จงทำจิตให้มีอำนาจเหนือสิ่งทั้งปวง

แล้วบรรลุถึงความเป็นอิสระ

"การปฏิบัติ เมื่อมีศีลเป็นภาคพื้น มีวิริยะความเพียรอย่างเต็มที่ กาย วาจา เป็นปกติ จิตเป็นปกติ คุณธรรมจะเกิดขึ้นได้เมื่อไม่มีความอยาก ถ้าปฏิบัติด้วยความอยาก มักไม่ได้ ไม่เป็นไป เพราะความอยากเป็นกิเลสปิดบัง เพราะฉะนั้นขอให้ปฏิบัติต่อไป จะได้หรือไม่ได้ไม่สำคัญ ให้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

ควรทำกรรมฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อเห็นอย่างหนึ่งชัดเจนแล้วก็ใช้ได้ อย่างอื่นไม่เห็นไม่สำคัญ สิ่งที่รู้เห็นแล้วบางทีก็ไม่กลับมารู้เห็นอีก เป็นอย่างใหม่เรื่อยไป สิ่งที่รู้เห็นแล้วเป็นอารมณ์ของจิต เมื่อจิตมีพลังแก่กล้าขึ้น มีปัญญาแก่กล้าแล้ว นิมิตต่าง ๆ จะไม่ค่อยมี รู้แล้ว รู้ทัน รู้ทันแล้ว ไม่ยึดมั่น ปล่อยวางทันที

หลักการปฏิบัติ มีสติรู้ในปัจจุบันให้มาก ๆ พยายามทำจิตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้ชัดเจน แล้วจะรู้แจ้งเห็นจริงเอง เมื่อจิตยังปรุงอยู่ ดูความปรุงของจิต จิตมักปรุงไปตามสัญญาเก่าต้องปล่อยไป แต่ตามดูจิตให้ดีจนกระทั่งให้ถึงความเป็นเองจนเป็นอัตโนมัติ ไม่ควรบังคับจิตหรือข่มจิตให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ การปฏิบัติจะไม่เป็นไป ตามดูจิตพอจิตสงบแล้ว จะรู้เห็นเอง

การทำสมาธิ ไม่มีศีลก็ทำได้ ทำจนได้ถึงขั้นฌาณสมาบัติ ไปเกิดเป็นพระพรหม ซึ่งการเป็นพรหมก็ยังทำบาปอยู่ สรุปการทำสมาธิต้องมีศีลเป็นภาคพื้น จึงจะประกันความปลอดภัยถึงขั้นเป็นไปเพื่อมรรคผลนิพพาน"

สรุปการสนทนาธรรมพิเศษระหว่างศิษย์และอาจารย์

หลวงพ่อพุธ ฐานิโย

ณ วัดป่าสาลวัน พ.ย. ๒๕๓๒

....จิตนี่มันเป็นธาตุรู้ สติคือเป็นความระลึกรู้ เรารู้อยู่ตรงไหน มีสติอยู่ตรงไหน จิตจะอยู่ตรงนั้นพร้อมกัน เหมือนตัวเราไปที่ไหน เงาเราก็ต้องไปที่นั่น เราไปตรงไหนเงาไปตรงนั้น เงากับเรา ต้องตามกันฉันใด สติกับจิตก็คืออันเดียวกัน เราระลึกรู้อยู่ที่ลมหายใจ เข้าออก เรารับรู้อยู่ที่ลมหายใจเข้าออก จิตของเราก็ต้องอยู่ ที่ลมหายใจเข้าออก เมื่อเราเผลอปุ๊บ สติไม่ได้เกาะอยู่ที่ลมหายใจ เข้าออก ไปต่ออารมณ์สัญญาภายนอก จิตก็ต้องไปต่ออารมณ์ สัญญาภายนอกตามกับสติเพราะเขามันคู่กัน เพราะฉะนั้น เราต้องจับจิตของเราด้วยสติ เอามารับรู้ที่ลมหายใจเข้าออก......

ความตอนหนึ่งในธรรมเทศนาของ

ท่านพระอาจารย์สมชาย ฐิตวิริโย

หามาทำไมกันนักหนา ของทิ้ง หาไว้ทิ้งทั้งนั้นแหละ ทรัพย์สินมากมาย บ้านเรือนใหญ่โต เอาไปได้หรือ มัวไปวุ่นวาย กับของไร้สาระ แก่งแย่ง เหน็ดเหนื่อย ทนทุกข์ทรมานเพื่อหามา ไว้ทิ้ง ของที่จะเอาติดตัวไปได้ทำไมไม่เอา พุทโธซิ....พุทโธ

หลวงปู่จำปี ชาคโร

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์ โทร. ๒๔๑-๒๓๒๑, ๒๔๑-๒๘๖๒
นายประวิทย์ มาสกลรัตน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๕